

ĐỀ CƯƠNG MÔN HỌC

1. THÔNG TIN VỀ MÔN HỌC

- 1.1. Tên môn học: **XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ**
- 1.2. Mã môn học: **SOCI3207**
- 1.3. Khoa/Ban phụ trách: **Khoa XHH-CTXH-ĐNÁ**
- 1.4. Số tín chỉ: **02 LT (02LT/0TH)**

1. MÔ TẢ MÔN HỌC

- Xã hội học đô thị là một môn học chuyên ngành thuộc Xã hội học. Môn học này trang bị, cung cấp cho sinh viên những kiến thức, những khái niệm, những lý thuyết để giải thích các hiện tượng ở đô thị dưới quan điểm xã hội học: Lối sống đô thị, cộng đồng đô thị, hiện tượng tách biệt không gian ở đô thị, không gian công cộng, văn hóa đô thị, quy hoạch đô thị có sự tham gia của người dân v.v...

2. MỤC TIÊU MÔN HỌC

3.1. Mục tiêu chung

- Sinh viên hiểu và phân tích được những đặc trưng của xã hội đô thị, đời sống đô thị thông qua các chiều kích: độ lớn của đô thị, mật độ dân cư, sự khác biệt xã hội của cư dân đô thị, nền kinh tế tiền tệ ở đô thị...

3.2. Mục tiêu cụ thể

3.2.1. Kiến thức

- Sinh viên nắm được định nghĩa về đô thị nói chung và các định nghĩa của xã hội học về đô thị; lịch sử hình thành đô thị; các lý thuyết của các nhà XHH cổ điển giải thích về đô thị (Karl Marx và Friedrich Engels, Max Weber...) và các trường phái xã hội học đô thị hiện đại (Trường phái Chicago, lý thuyết về loại hình lý tưởng của Hans Paul Bahrdt...); đô thị là một loại hình văn hóa của như các chủ đề trọng tâm: quá trình đô thị hóa, lối sống đô thị, các loại hình cộng đồng đô thị, không gian đô thị, văn hóa đô thị, quy hoạch đô thị với sự tham gia của người dân...

3.2.2. Kỹ năng

Thông qua các bài tập nhóm, sinh viên sẽ được rèn luyện các kỹ năng:

- Kỹ năng thuyết trình
- Kỹ năng làm việc nhóm
- Tư duy phản biện
- Kỹ năng quản lý thời gian
- Kỹ năng đọc
- Kỹ năng đặt câu hỏi đúng

3.2.3. Thái độ

- Có thái độ hợp tác, tuân thủ kỷ luật trong làm việc nhóm để hoàn thành bài tập lớn.

4. NỘI DUNG MÔN HỌC

STT	Tên chương	Mục, tiểu mục	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
1.	<u>Chương 1:</u> Bài mở đầu- Tổng quan về đô thị	<u>1. Khái niệm đô thị</u> 1.1. Định nghĩa đô thị 1.2. Lịch sử hình thành đô thị 1.3. Các tiêu chí để định nghĩa đô thị, các nhóm yếu tố cấu thành đô thị (1)Nhóm thành tố không gian- vật chất (2)Nhóm thành tố tổ chức-xã hội. <u>2. Định nghĩa xã hội học về đô thị</u> -Định nghĩa của Max Weber: Đô thị là thị trường -Định nghĩa của Louis Wirth (Trường phái Chicago): Đô thị- Mật độ-Độ lớn-Sự khác biệt dân cư. <u>3. Mục tiêu của xã</u>	4,5	4	0.5		Lâm Thị Ánh Quyên (2014) <i>Xã hội học đô thị</i> , Trường Đại học Mở TP.HCM

STT	Tên chương	Mục, tiểu mục	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
		<p><u>hội học đô thị:</u></p> <p><u>4. Các vấn đề của đời sống đô thị</u></p> <p>4.1.Môi trường đô thị</p> <p>4.2.Giao thông đô thị</p> <p>4.3.Tách biệt không gian</p> <p>4.4.Di dân</p> <p>4.5.Tội phạm ở đô thị</p> <p>4.5.Đô thị và sức khỏe tâm thần</p> <p>4.6.Nghèo đô thị</p>					
2.	<u>Chương 2:</u> Quá trình đô thị hóa tại các nước đang phát triển	<p><u>1.Một vài số liệu về quá trình đô thị hóa trên thế giới và Việt Nam</u></p> <p><u>2. Định nghĩa “đô thị hóa” và cách tính mức độ đô thị hóa và tốc độ đô thị hóa</u></p> <p><u>3.Đô thị hóa tại các nước đang phát triển:</u> So sánh quá trình đô thị hóa tại các nước phát triển và đang phát triển</p> <p><u>4. Các vấn đề xã hội nảy sinh trong quá trình đô thị hóa</u></p> <p>4.1.Vòng luẩn quẩn, thành phố đầu to</p> <p>4.2.Siêu đô thị (Megacity)</p> <p>4.3.Nhập cư đô thị: Mô hình “Push” và “Pull” của Lee</p> <p>Mô hình của Torado</p> <p>4.4.Khu vực phi chính quy</p>	4,5	4.5			Lâm Thị Ánh Quyên (2014) <i>Xã hội học đô thị</i> , Trường Đại học Mở TP.HCM

STT	Tên chương	Mục, tiểu mục	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
		4.5.Đô thị hóa vùng ven					
3.	<u>Chương 3:</u> Các lý thuyết trong xã hội học đô thị	<u>1. Định nghĩa về đô thị của các nhà xã hội học cổ điển</u> 1.1.Karl Marx và Friedrich Engels 1.2. George Simmel 1.3. Max Weber <u>2.Các lý thuyết chính trong XHH đô thị</u> 2.1. Lý thuyết sinh thái học xã hội: Trường phái Chicago 2.2. Lý thuyết loại hình lý tưởng hay lý thuyết về không gian công cộng của Hans Paul Bahrdt 2.3.New Urban Sociology 2.4. Lý thuyết chính trị đô thị <u>3. Đô thị là một loại hình văn hóa</u> 3.1. George Simmel 3.2. Louis Wirth	7,5	6	1.5		Lâm Thị Ánh Quyên (2014) <i>Xã hội học đô thị</i> , Trường Đại học Mở TP.HCM
4.	<u>Chương 4:</u> Lối sống đô thị/Tính cách xã hội đô thị	<u>1.Định nghĩa về tính cách xã hội của Erich Fromm</u> <u>2.Cơ sở và đặc điểm của tính xã hội đô thị</u> <u>3.Lối sống đô thị</u> 3.1.Định nghĩa về lối sống đô thị của Louis Wirth 3.2.Quan điểm của Stanley Milgram 3.3.Quan điểm thành phần 3.4. Quan điểm hệ văn	2	1	1		Lâm Thị Ánh Quyên (2014) <i>Xã hội học đô thị</i> , Trường Đại học Mở TP.HCM

STT	Tên chương	Mục, tiểu mục	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
		hóa của Claude Fischer 3.5. Sự cần thiết của phân tích mạng lưới xã hội ở đô thị					
5.	Chương 5: Cộng đồng dân cư đô thị	<u>1. Lý thuyết về cộng đồng của Ferdinand Tönnies</u> (1) Cộng đồng (Gemeinschaft) (2) Hiệp hội xã hội (Gesellschaft) <u>2. Các loại hình cộng đồng ở đô thị</u> <u>3. Hàng xóm đô thị</u> <u>3.1. Định nghĩa hàng xóm</u> <u>3.2. Đặc điểm, chức năng của quan hệ hàng xóm</u> (so sánh quan hệ hàng xóm ở đô thị và nông thôn) <u>3.3. Các đặc điểm của hàng xóm đô thị</u>	2,5	2	0.5		Lâm Thị Ánh Quyên (2014) <i>Xã hội học đô thị</i> , Trường Đại học Mở TP.HCM
6.	Chương 6: Không gian đô thị và các vấn đề xã hội của không gian đô thị	<u>1. Định nghĩa không gian</u> 1.1. George Simmel với 5 chất lượng cơ bản của không gian. 1.2. E.T. Hall với sự phân biệt 4 khoảng cách trong không gian 1.3. H. Lefèbvre, M. Gottdiener: Không gian mang tính chính trị, xã hội và văn hóa <u>2. Đô thị là một không gian chức năng</u> 2.1. Các không gian	4,5	1	3.5		Lâm Thị Ánh Quyên (2014) <i>Xã hội học đô thị</i> , Trường Đại học Mở TP.HCM Lâm Thị Ánh Quyên (2010). “Hiện tượng cư trú tách biệt trong không gian đô thị:

STT	Tên chương	Mục, tiểu mục	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
		<p>chức năng</p> <ul style="list-style-type: none"> -Trung tâm đô thị -Các khu chức năng -Các khu xây dựng mới <p>2.2.Không gian công cộng và sự tiếp cận của người dân</p> <ul style="list-style-type: none"> -Các vấn đề xã hội của không gian công cộng tại đô thị <p><u>3.Đô thị là một không gian xã hội</u></p> <p>Hiện tượng cư trú tách biệt không gian trong đô thị</p>					<p>Trường hợp thành phố Hồ Chí Minh”. Tạp chí khoa học số 2 (17) 2010, Trường Đại học Mở TPHCM</p> <p>Lâm Thị Ánh Quyên (2011). “Không gian đô thị-Không gian công cộng”. Tạp chí khoa học số 2 (20) 2011, Trường Đại học Mở TPHCM.</p>
7.	<u>Chương 7:</u> Văn hóa đô thị	<p><u>1. Ba định nghĩa về văn hóa đô thị</u></p> <p>1.1.Văn hóa đô thị chính là “Tính đô thị”</p> <p>1.2.Văn hóa đô thị là văn hóa của sự đa dạng</p> <p>1.3.Tập tính của đô thị</p> <p><u>2.Văn hóa đô thị chính là kinh tế biểu tượng của đô thị</u></p>	2	1	1		Lâm Thị Ánh Quyên (2014) <i>Xã hội học đô thị</i> , Trường Đại học Mở TP.HCM
8.	<u>Chương 8:</u> Quy hoạch đô thị và sự tham gia của người	<p><u>1.Định nghĩa quy hoạch xây dựng đô thị</u></p> <p><u>2.Các tư tưởng về sự</u></p>	2	1	1		Lâm Thị Ánh Quyên (2014) <i>Xã hội học đô</i>

STT	Tên chương	Mục, tiểu mục	Số tiết				Tài liệu tự học
			TC	LT	BT	TH	
	dân	<p><u>phát triển đô thị</u></p> <p>2.1.Hypodamos 2.2.Hippocrates 2.3.Platon 2.4.Aristotle 2.5.Lý luận về thành phố không tưởng -Robert Owen -Francois Marie Charles Fourier -William Morris</p> <p>2.6. Tư tưởng của các nhà vệ sinh học 2.2. Tư tưởng của các nhà đô thị học văn hóa 2.3. Đô thị học điều hành 2.4. Mô hình “thành phố vườn” của Ebenezer Howard và lý luận đô thị vệ tinh của Raymond Unwinn</p> <p><u>3.Quy hoạch đô thị và sự tham gia của cộng đồng</u></p> <p>-Thuật ngữ “Sự tham gia của cộng đồng” của Clarence Shubert -Các loại hình tham gia -Phương pháp làm việc với cộng đồng -Phương pháp tạo sự tham gia</p>					<i>thị</i> , Trường Đại học Mở TP.HCM
9.	Ôn tập		0,5				

5. TÀI LIỆU THAM KHẢO

5.1. Tài liệu chính:

- Lâm Thị Ánh Quyên (2014), *Xã hội học đô thị*, Trường Đại học Mở TP.HCM

5.2. Tài liệu tham khảo thêm:

- Nguyễn Thanh Tuấn (2006) *Biến đổi văn hóa đô thị Việt Nam hiện nay*, Nhà xuất bản văn hóa- thông tin
- Nguyễn Thế Bá (2010) *Quy hoạch xây dựng phát triển đô thị*, Nhà xuất bản xây dựng, Hà Nội
- Nguyễn Thị Thiêng, Phạm Thúy Hương, Patrick Gubry, Franck Castiglioni, Jean-Michel Cusset, (2006) *Đô thị Việt Nam trong thời kỳ quá độ*, Nhà xuất bản Thế giới
- Trịnh Duy Luân (2004) *Xã hội học đô thị*, Nhà xuất bản khoa học xã hội, Hà Nội
- Trung tâm nghiên cứu phát triển đô thị và cộng đồng (2004) *Văn hóa truyền thống trong phát triển đô thị*, Nhà xuất bản đại học quốc gia Tp.HCM

– Các tài liệu trên Internet:

- Hoàng Hữu Phê (2000) “Tiến tới một lý thuyết mới về vị trí cư trú đô thị và các ứng dụng chính sách của nó”, Tạp chí Xã hội học, số 3 (71), 2000, <http://voer.edu.vn/attachment/m/37791>
- Kim Thịnh Hoa (1997) “Không gian giữa con người và môi quan hệ qua lại giữa con người”, Tạp chí Xã hội học, số 3 (59), 1997, <http://voer.edu.vn/attachment/m/37671>
- Korff, Rüdiger & Kurfuerst, Sandra (2010) „Thay đổi truyền thống và tính hiện đại đô thị“, Tạp chí kiến trúc Việt Nam, <http://tainguyenso.vnu.edu.vn/xmlui/handle/123456789/5790>
- Lâm Thị Ánh Quyên (2010). “Hiện tượng cư trú tách biệt trong không gian đô thị: Trường hợp thành phố Hồ Chí Minh”. Tạp chí khoa học số 2 (17) 2010, Trường Đại học Mở TP HCM.
- [http://file:///C:/Documents%20and%20Settings/Administrator/My%20Documents/Downloads/8%20\(1\).pdf](http://file:///C:/Documents%20and%20Settings/Administrator/My%20Documents/Downloads/8%20(1).pdf)
- Lâm Thị Ánh Quyên (2011). “Không gian đô thị- Không gian cộng đồng”. Tạp chí khoa học số 2 (20) 2011, Trường Đại học Mở TP HCM.
- <http://file:///C:/Documents%20and%20Settings/Administrator/My%20Documents/Downloads/Khong%20gian%20do%20thi-khong%20gian%20cong%20cong.pdf>
- Leaf, Michale (2008) “Những biên giới đô thị mới: Quá trình đô thị hóa vùng ven đô và (tái) lãnh thổ hóa ở Đông Nam Á”, Kỷ yếu hội thảo quốc tế Việt Nam học lần thứ ba, <http://tainguyenso.vnu.edu.vn/xmlui/handle/123456789/6011>

- Lương Tiến Dũng (2008) “Về phương pháp quy hoạch có sự tham gia của cộng đồng », Tạp chí Kiến trúc Việt Nam, [http : ashui.com](http://ashui.com)
- Nguyễn Hữu Minh, Nguyễn Xuân Mai (2004) “Nghiên cứu nghèo khổ đô thị ở Việt Nam trong thập niên 90: kết quả và những vấn đề đặt ra”, Tạp chí Xã hội học, số 3 (87), 2004, [http: http://voer.edu.vn/attachment/m/17508](http://voer.edu.vn/attachment/m/17508)
- Nguyễn Duy Thắng (2003) “Nghèo khổ đô thị: các nguyên nhân và các yếu tố tác động”, Tạp chí Xã hội học, số 1 (81), 2003, [http: http://voer.edu.vn/attachment/m/17508](http://voer.edu.vn/attachment/m/17508)
- Nguyễn Văn Chính (2014). “Cấu trúc và giải cấu trúc bản sắc văn hóa Hà Nội”, [http: http://nhanhoc.edu.vn/thu-vien/thu-muc-tap-chi/327-cau-truc-va-giai-cau-truc-ban-sac-van-hoa-ha-noi.html](http://nhanhoc.edu.vn/thu-vien/thu-muc-tap-chi/327-cau-truc-va-giai-cau-truc-ban-sac-van-hoa-ha-noi.html)
- Nguyễn Văn Sửu (2011). “Tiếp cận không gian: vấn đề khái niệm và sự phân loại”. Tạp chí Dân tộc học, số 3-2011, tr.58-64, [http: http://nhanhoc.edu.vn/thu-vien/thu-muc-tap-chi/329-tiep-can-khong-gian-van-de-khai-niem-va-su-phan-loai.html](http://nhanhoc.edu.vn/thu-vien/thu-muc-tap-chi/329-tiep-can-khong-gian-van-de-khai-niem-va-su-phan-loai.html)
- Nguyễn Vũ Hoàng (2008). “Vốn xã hội trong đô thị: Một nghiên cứu nhân học về hành động tập thể ở một dự án phát triển đô thị tại Hà Nội”. Tạp chí Dân tộc học, số 5, 2008.
- Wirth, Louis, “Urbanism as a Way of Life”, The American Journal of Sociology, Vol. 44, No.1 (1938), pp.1-24
- [http: http://www.sjsu.edu/people/saul.cohn/courses/city/s0/2768119\[1\]Wirth.pdf](http://www.sjsu.edu/people/saul.cohn/courses/city/s0/2768119[1]Wirth.pdf)
- Video: The Social Life of Small Urban Places
- Vũ Mạnh Lợi (1999) “Sinh thái học xã hội- Lịch sử và những vấn đề đương đại”, Tạp chí Xã hội học, số 1 (65), 1999, [http: voer.edu.vn/m/sinh-thai-hoc-xa-hoi-lich-su-va-nhung.../1d5e89cb](http://voer.edu.vn/m/sinh-thai-hoc-xa-hoi-lich-su-va-nhung.../1d5e89cb)

Các website: Ashui.com

6. ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP

Quy định thang điểm : 10

STT	Hình thức đánh giá	Trọng số
1	Bài tập thuyết trình nhóm + chuyên cần	30%
2	Thi cuối kỳ : Tự luận (đề mở)	70%

7. KẾ HOẠCH GIẢNG DẠY

7.1. Kế hoạch giảng dạy lớp ngày (4.5 tiết/buổi)

STT	Buổi học	Nội dung	Ghi chú
1.	Buổi 1	Chương 1: Tổng quan về đô thị	
2.	Buổi 2	Chương 2: Quá trình đô thị hóa tại các nước đang phát triển	
3.	Buổi 3	Chương 3: Các lý thuyết trong xã hội học đô thị	
4.	Buổi 4	Chương 4: Lối sống đô thị/Tính cách xã hội đô thị	
5.	Buổi 5	Chương 5: Cộng đồng đô thị Thuyết trình nhóm: Hàng xóm là loại hình cộng đồng ở đô thị	
6.	Buổi 6	Chương 6: Không gian đô thị	
7.	Buổi 7	Chương 7: Văn hóa đô thị Chương 8: Quy hoạch đô thị có sự tham gia của người dân- Phương pháp làm việc với cộng đồng Ôn tập	

8. GIẢNG VIÊN BIÊN SOẠN

- Họ và tên : LÂM THỊ ÁNH QUYÊN
- Chức danh, học hàm, học vị : Giảng viên - Thạc sĩ

PHỤ TRÁCH KHOA

HÀ MINH TRÍ